

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 56/2025-47

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľov 1. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 2. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 3. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 4. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 5. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 6. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 7. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 8. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 9. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 10. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 11. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 12. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 13. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 14. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 15. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Advokátska kancelária Juristi s.r.o., Krivá 3, Košice, a 16. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Markom Vozárikom, Krivá 3, Košice, proti postupu Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. K3-15C/69/2009 (pôvodne konanie vedené Okresným súdom Košice-okolie pod sp. zn. 15C/69/2009) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. K3-15C/69/2009 (pôvodne Okresného súdu Košice-okolie pod sp. zn. 15C/69/2009) v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 1/2022 z 13. apríla 2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov 1 až 7 na prerokovanie ich vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Postupom Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. K3-15C/69/2009 (pôvodne Okresného súdu Košice-okolie pod sp. zn. 15C/69/2009) **bolo porušené** základné právo sťažovateľov 8 až 11 a 16 na prerokovanie ich vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2

Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Postupom Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. K3-15C/69/2009 (pôvodne Okresného súdu Košice-okolie pod sp. zn. 15C/69/2009) v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 138/2022 z 10. mája 2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov 12 až 15 na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

4. Sťažovateľom 8 až 11 a 16 **priznáva** finančné zadosťučinenie v sume po **4 500 eur**, ktoré **je** im Mestský súd Košice **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažovateľom 1 až 7 a 12 až 15 **priznáva** finančné zadosťučinenie v sume po **1 000 eur**, ktoré **je** im Mestský súd Košice **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Mestský súd Košice **je povinný** nahradiť sťažovateľom 1 až 15 trovy konania v sume **2 570,25 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľov 1 až 15 do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Mestský súd Košice **je povinný** nahradiť sťažovateľke 16 trovy konania v sume **713,96 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky 16 do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

8. Vo zvyšných častiach ústavným sťažnostiam **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], sa ústavnou sťažnosťou vedenou pôvodne pod sp. zn. Rvp 2045/2024 a doručenu ústavnému súdu 1. augusta 2024 a sťažovatelia [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] označení v záhlaví tohto nálezu sa ústavnou sťažnosťou vedenou pôvodne pod sp. zn. Rvp 2046/2024 a doručenu ústavnému súdu 1. augusta 2024, sťažovatelia [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] označení v záhlaví tohto nálezu sa ústavnou sťažnosťou pôvodne vedenou pod sp. zn. Rvp 2059/2024 a doručenu ústavnému súdu 2. augusta 2024, sťažovatelia [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] označení v záhlaví tohto nálezu sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 2. augusta 2024 a pôvodne vedenou pod sp. zn. Rvp 2060/2024, všetci zastúpení Advokátska kancelária Juristi s. r. o., Krivá 3, Košice, domáhali vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto nálezu (pôvodne napadnuté konanie vedené okresným súdom).

2. Sťažovatelia označení v ústavnej sťažnosti vedenej pôvodne pod sp. zn. Rvp 2046/2024 navrhli priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume po 5 000 eur, sťažovatelia označení v ústavnej sťažnosti vedenej pôvodne pod sp. zn. Rvp 2059/2024 navrhli priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume po 15 000 eur, ako aj uloženie príkazu mestskému súdu konať bez zbytočných prietahov, sťažovatelia označení v ústavnej sťažnosti vedenej pôvodne pod sp. zn. Rvp 2060/2024 navrhli priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume po 2 500 eur. Sťažovatelia spoločne navrhujú aj priznanie náhrady trov konania.

3. Sťažovateľka [REDAKOVANÉ] označená v záhlaví tohto nálezu sa ústavnou sťažnosťou vedenou pôvodne pod sp. zn. Rvp 2055/2024 a doručenu ústavnému súdu 1. augusta 2024, zastúpená advokátom JUDr. Markom Vozárikom, Krivá 3, Košice, domáhala vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka navrhla priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 15 000 eur, ako aj náhrady trov konania a uloženie príkazu mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov.

4. Ústavné sťažnosti vedené pôvodne pod sp. zn. Rvp 2046/2024, Rvp 2059/2024, Rvp 2060/2024 a Rvp 2055/2024 boli uzneseniami ústavného súdu sp. zn. PLs. ÚS 75/2024, PLs. ÚS 63/2024, PLs. ÚS 64/2024 a PLs. ÚS 71/2024 zo 4. septembra 2024 spojené s vecou vedenou na ústavnom súde pôvodne pod sp. zn. Rvp 2045/2024 na spoločné konanie ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 2045/2024.

5. Nálezom ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 1/2022 z 13. apríla 2022 (právoplatným 30. mája 2022) bolo vyslovené porušenie práv sťažovateľov označených v záhlaví tohto nálezu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] postupom okresného súdu v napadnutom konaní, pričom označeným sťažovateľom s výnimkou [REDAKOVANÉ] bolo zároveň priznané primerané finančné zadosťučinenie. Vo vzťahu k [REDAKOVANÉ], ktorý sa subjektom napadnutého konania vedeného pôvodne okresným súdom stal až v roku 2020, návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia ústavný súd nevyhovel.

6. Nálezom ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 138/2022 z 10. mája 2022 (právoplatným 30. mája 2022) bolo vyslovené porušenie práv sťažovateľov označených v záhlaví tohto nálezu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] postupom okresného súdu v napadnutom konaní, pričom označeným sťažovateľom bolo zároveň priznané primerané finančné zadosťučinenie v sume po 3 000 eur.

7. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovatelia sú v právnom postavení žalobcov v napadnutom konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam bližšie označeným v samotnej žalobe, ktorá bola podaná pôvodne na okresnom súde 4. mája 2009. Prvé pojednávanie v napadnutom konaní bolo vykonané 29. júna 2021.

8. Uznesením okresného súdu z 21. februára 2022 bolo odmietnuté podanie žalobcov zo 4. mája 2009 z dôvodu nevykonateľnosti petitu. V dňoch 8. a 11. marca 2022 podali žalobcovia proti uzneseniu okresného súdu z 21. februára 2022 odvolanie a zároveň návrh na úpravu petitu. Dňa 14. septembra 2022 boli odvolanie a návrh na úpravu petitu zasielané na vyjadrenie žalovaným a zároveň boli označení žalobcovia vyzvaní na oznámenie, či trvajú na podanom návrhu, keďže okresnému súdu oznámili, že nikoho na podanie žaloby nespĺnomocnili. Dňa 21. septembra 2022 na výzvu okresného súdu reagoval žalovaný.

9. V súlade s § 129 ods. 4 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) uznesením okresného súdu z 1. marca 2023 bolo na základe úpravy petitu žalobcov zrušené uznesenie okresného súdu z 21. februára 2022. Uznesením zo 4. apríla 2023 bolo konanie vo veci žaloby označených žalobcov zastavené z dôvodu späťvzatia.

10. S účinnosťou od 1. júna 2023 nastali viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. súdna mapa), na základe ktorých prešiel výkon súdnictva vo veci sťažovateľov z pôvodne príslušného okresného súdu na mestský súd, ktorý o žalobe koná pod sp. zn. K3-15C/69/2009 [§ 18m ods. 2 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (v znení zákonov č. 428/2004 Z. z. a č. 757/2004 Z. z.) v znení neskorších predpisov].

11. Právna zástupkyňa označených žalobcov požiadala 31. júla 2023 o vydanie opravného uznesenia z dôvodu nesprávností v záhlaví.

12. Dňa 4. augusta 2023 bola vykonaná lustrácia týkajúca sa zomrelých žalobcov na účely zistenia dedičov.

13. Opravným uznesením mestského súdu z 5. januára 2024 bola vykonaná oprava údajov v záhlaví uznesenia okresného súdu zo 4. apríla 2023 a zároveň bolo rozhodnuté o zastavení konania proti žalobcom 11 a 52 a o pripustení právnych nástupcov po zomrelých pôvodných žalobcoch.

14. Na podklade žiadosti z 23. januára 2024 bolo 31. januára 2024 vydané opravné uznesenie o oprave opravného uznesenia z 5. januára 2024 a uznesenia z 5. januára 2024.

15. Uznesením z 2. februára 2024 bolo konanie proti označenej žalobkyni zastavené a zároveň rozhodnuté o pripustení právnych nástupcov po pôvodných žalobcoch z dôvodu úmrtia. Zároveň bol 2. februára 2024 na výzvu mestského súdu doručený zoznam žalobcov.

16. Dňa 27. marca 2024 bol spis predložený súdnemu úradníkovi na kontrolu okruhu žalobcov a ich správneho označenia a ustanovenie spoločného zástupcu tým žalobcom, ktorí nie sú zastúpení.

17. Mestský súd si vyžiadal 14. mája 2024 z dôvodu úmrtia označeného žalobcu rozhodnutia vydané v dedičskom konaní. Uznesením mestského súdu zo 16. mája 2024 boli do konania pripustení na strane žalobcov právni nástupcovia pôvodných žalobcov a zároveň bolo rozhodnuté, že za označených žalobcov koná spoločný zástupca [REDACTED].

18. Uznesením mestského súdu z 28. júna 2024 bolo vydané opravné uznesenie, ktorým došlo k oprave zjavnej chyby v písaní uznesenia mestského súdu zo 16. mája 2024.

19. Dňa 30. júla 2024 bol nariadený termín pojednávania na 6. september 2024, ktorý bol zmenený z dôvodu úmrtia žalobkyne 21 a nevyhnutnosti urobiť procesné úkony s tým spojené. Nový termín pojednávania bol stanovený na 27. september 2024.

20. Mestský súd vyzval 5. septembra 2024 označených žalobcov na oznámenie, či pokračujú v spore. Uznesením zo 17. septembra 2024 bolo pripustené, aby do konania namiesto doterajšieho žalobcu 21 vstúpili právni nástupcovia.

21. Dňa 27. septembra 2024 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 31. október 2024.

22. Na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 31. októbra 2024, bol vyhlásený rozsudok, ktorý bol 28. novembra 2024 doručovaný sporovým stranám.

23. Rozsudkom sp. zn. K3-15C/69/2009 z 31. októbra 2024 mestský súd určil, že vlastníci evidovaní na listoch vlastníctva presne špecifikovaných v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] nie sú vlastníckmi presne špecifikovaných nehnuteľností (výrok I), žalobu proti žalovanému Slovenskému pozemkovému fondu zamietol (výrok II) a zároveň rozhodol o nároku na náhradu trov konania (výroky III, IV a V).

24. Dňa 28. decembra 2024 podali žalovaní proti rozsudku mestského súdu z 31. októbra 2024 odvolanie. V súčasnosti sa vykonávajú procesné úkony súvisiace s podaným odvolaním.

25. Uznesením ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 56/2025 z 30. januára 2025 bola ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] odmietnutá (výrok 1), ústavná sťažnosť sťažovateľov 1 až 7 označených v záhlaví tohto nálezu v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 1/2022 z 13. apríla 2022 prijatá na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti odmietnutá (výroky 2 a 3), ústavná sťažnosť sťažovateľov 8 až 11 označených v záhlaví tohto nálezu prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu (výrok 4), ústavná sťažnosť sťažovateľov 12 až 15 označených v záhlaví tohto nálezu v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 138/2022 z 10. mája 2022 prijatá na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti odmietnutá (výroky 5 a 6) a ústavná sťažnosť sťažovateľky 16 označenej v záhlaví tohto nálezu prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu (výrok 7).

II.

Argumentácia sťažovateľov

26. Sťažovatelia spoločne namietajú, že napriek zvýšenej procesnej náročnosti veci, ktorá súvisí s početnosťou subjektov, súd prvej inštancie spôsobil nečinnosťou to, že počas konania dochádzalo k zmenám v osobách pôvodných sporových strán. S prihliadnutím na predmet sporu (majetkové právo k lesným pozemkom) sú v situácii, keď dlhodobo nerozhodnutý spor im spôsobuje materiálnu ujmu.

27. Sťažovatelia zhodne poukazujú na celkovú dĺžku napadnutého konania, ktorá presahuje obdobie 15 rokov, pričom túto považujú za neakceptovateľnú. Od právoplatnosti nálezu sp. zn.

II. ÚS 566/2022 uplynulo takmer 18 mesiacov, počas ktorých pretrváva nečinnosť a nesústredenosť v postupe súdu prvej inštancie.

28. Okresný súd odmietol podanie žalobcov zo 4. mája 2009 až po takmer 12 rokoch od podania žaloby, a to uznesením z 21. februára 2022. Okresný súd pritom procesne pochybil, keď nevydal uznesenie podľa § 129 ods. 1 a 2 CSP pred samotným odmietnutím žaloby. Citované uznesenie o odmietnutí podania bolo zrušené uznesením z 1. marca 2023, ktorým bola zároveň pripustená zmena petitu pôvodnej žaloby. Vo veci konajúci súd prvej inštancie následne vydal niekoľko procesných rozhodnutí súvisiacich s právnym nástupníctvom pôvodných účastníkov, ktorí zomreli, pričom ani jeden úkon nesmeroval k meritórnemu rozhodovaniu a vo veci bolo nariadené jediné pojednávanie, ktoré okresný súd vykonal 29. júna 2021, t. j. viac ako 12 rokov po začatí konania.

29. Sťažovatelia poukazujú na to, že k náprave v postupe nedošlo aj napriek tomu, že nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 109/2021 z 19. mája 2021 (ktorým bolo vyslovené porušenie základných práv na prerokovanie veci a záležitosti bez zbytočných prietáhov v napadnutom konaní [REDAKOVANÉ]) bol okresnému súdu uložený príkaz konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

30. Okresný súd postupoval nesústredene, ním vydané uznesenia boli poznačené chybami v označení osôb žalobcov, či už zrejmovou nesprávnosťou v písaní, absenciou osoby žalobcu, alebo nesprávnym označením sporovej strany vo výrokovej časti rozhodnutia (uznesenia mestského súdu zo 16. mája 2024 a z 28. júna 2024).

III.

Vyjadrenie mestského súdu

31. Na výzvu ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadril mestský súd v zastúpení JUDr. Sandrou Veľkou poverenou dočasným výkonom funkcie podpredsedníčky mestského súdu prípisom sp. zn. 1SprV/137/2025 zo 4. marca 2025.

32. V označenom prípise po identifikácii vo veci vykonaných úkonov v chronologickom slede bola zdôraznená skutková zložitnosť prejednávanej veci, keďže na strane žalobcov, ako aj žalovaných vystupuje značný počet subjektov. Podľa mestského súdu však nejde o ospravedlňiteľný dôvod, a to s prihliadnutím na celkovú dobu konania, ktorá predstavuje pätnásť rokov.

33. Mestský súd ďalej konštatoval, že nezistil negatívny vplyv správania sťažovateľov na priebeh napadnutého konania, pričom vo vzťahu k samotnému postupu všeobecného súdu akcentoval obdobie nečinnosti (od mája 2022 do septembra 2022), ako aj neefektívny postup súvisiaci s ustanovením spoločného zástupcu žalovaných a potrebou vydávania opravných uznesení z dôvodu zrejmých nesprávností a chýb v písaní a s odročením pojednávania pre nedostatočnú prípravu pojednávania.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavných sťažností

34. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podania mestského súdu a obsahu ústavných sťažností sťažovateľov, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce z predmetného

spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

35. V úvode tejto časti rozhodnutia považoval ústavný súd za žiaduce vyjadriť sa k otázke účasti sťažovateľov v napadnutom konaní, keďže ide o skutočnosť determinujúcu obdobie, ktoré je potrebné zohľadniť v kontexte rozhodovania o existencii zbytočných prietahov.

36. Sťažovatelia 1, 5 až 8 a 10 až 16 sú pôvodnými žalobcami v napadnutom konaní. Zohľadňujúc žalobu podanú okresnému súdu 4. mája 2009 vystupovali sťažovateľ 1 v procesnom postavení žalobcu 23, sťažovateľka 5 ako žalobkyňa 12, sťažovateľka 6 ako žalobkyňa 13, sťažovateľka 7 ako žalobkyňa 61, sťažovateľ 8 ako žalobca 3, sťažovateľka 10 ako žalobkyňa 58, sťažovateľ 11 ako žalobca 69, sťažovateľ 12 ako žalobca 19, sťažovateľka 13 ako žalobkyňa 46, sťažovateľ 14 ako žalobca 55, sťažovateľka 15 ako žalobkyňa 20 a sťažovateľka 16 ako žalobkyňa 21.

37. Sťažovatelia 2 až 4 a 9 sú procesnoprávnymi nástupcami pôvodných žalobcov. Sťažovateľka 2 je právnou nástupkyňou pôvodného žalobcu 41, sťažovateľ 3 je právnym nástupcom pôvodnej žalobkyne 2, sťažovateľ 4 je právnym nástupcom pôvodného žalobcu 17 (m. m. II. ÚS 1/2022) a sťažovateľ 9 je právnym nástupcom pôvodnej žalobkyne 51.

38. V tejto súvislosti ústavný súd akcentuje, že v prípade univerzálnej sukcesie je potrebné osobitne prihliadať na skutočnosť, že vo svojej podstate znamená právne nástupníctvo, a teda zmenu v osobe subjektu určitého hmotnoprávneho a prípadne aj procesnoprávneho vzťahu, pričom momentom účinnosti sukcesie v existujúcom právnom vzťahu začne vystupovať subjekt nový. Univerzálna sukcesia znamená nadobudnutie všetkých práv (povinností), a teda aj hmotnoprávnych aj procesnoprávnych, a to priamo zo zákona. V dôsledku procesného nástupníctva nedochádza k vzniku nového procesnoprávneho vzťahu, ako to je v prípade prístúpenia do konania (§ 79 CSP) a intervencie (§ 81 a nasl. CSP), ale k vstupu do už existujúceho procesnoprávneho vzťahu, z dôvodu čoho sú univerzálni sukcesori oprávnení namietat' porušenie svojich práv aj pre štádium konania, ktoré predchádzalo zmene subjektu konania v súvislosti s procesným nástupníctvom v rámci dedičského konania tak, ako to je v prípade sťažovateľov 2 až 4 a 9 (obdobný záver II. ÚS 1/2022). Samozrejme, s prihliadnutím na ďalšie skutočnosti, ktoré by prípadne bránili posúdeniu existencie zbytočných prietahov vo vymedzenom období (napr. prekážka *res iudicata*).

39. S prihliadnutím na predmet ústavného prieskumu determinovaný tu prejednávateľmi ústavnými sťažnosťami namietajúcimi existenciu zbytočných prietahov ústavný súd zdôrazňuje v súlade so svojou už ustálenou judikatúrou, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

40. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade

s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k obsahovo totožnému právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

41. Ústavný súd vychádza tiež zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

42. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci ústavný súd odkazuje na závery obsiahnuté v predchádzajúcich rozhodnutiach ústavného súdu týkajúcich sa napadnutého konania vedeného mestským súdom, v ktorom už bolo konštatované, že predmet napadnutého konania nemožno hodnotiť ako právne zložitý, no s prihliadnutím na vysoký počet subjektov (pôvodne 77 žalobcov a 443 žalovaných) ide s prihliadnutím na konkrétne okolnosti o skutkovo zložitejšiu vec (m. m. IV. ÚS 138/2022). Ani prípadná právna a skutková zložitost' tejto veci však nemôže vo vzťahu k sťažovateľom žiadnym spôsobom ospravedlniť doterajšiu dĺžku rozhodovania súdu prvej inštancie v tejto veci, ktorá nie je doteraz právoplatne skončená, aj keď súd prvej inštancie vo veci už meritórne rozhodol.

43. Správanie účastníka konania či sporovej strany je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom. Ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by signalizovali nedostatočnú aktivitu či súčinnosť zo strany sťažovateľov, pričom ani samotný mestský súd na negatívny dôsledok správania sporových strán na napadnuté konanie neupozorňuje.

44. Pri posudzovaní samotného postupu mestského súdu v napadnutom konaní ústavný súd konštatuje bez potreby bližšej identifikácie období nečinnosti či neefektívnej činnosti extrémnu dĺžku konania v trvaní takmer 16 rokov (žaloba podaná v máji 2009) s absenciou právoplatného rozhodnutia vo veci. Ani právne či skutkovo náročnejší spor nesmie trvať v právnom štáte takúto dlhú dobu, lebo dôveryhodnosť justície tak trpí zásadným spôsobom. Takéto extrémne dlhé konanie zo strany všeobecného súdu *prima facie* odôvodňuje vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a rovnako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vo vzťahu k strane, ktorá je subjektom takéhoto konania (m. m. I. ÚS 270/2024).

45. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že dĺžka súdneho konania by mala v „rozumnej miere“ zodpovedať intenzite faktorov, ktoré môžu konanie predlžovať (III. ÚS 577/2022, III. ÚS 704/2022, III. ÚS 190/2023). V súlade s judikatúrou ESLP je ukončenie súdneho konania v primeranom čase základným ľudským právom (rozsudok ESLP z 29. 5. 1986 vo veci Deumeland proti Nemecku, sťažnosť č. 9384/81).

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote postupom mestského súdu v napadnutom konaní vo vzťahu k sťažovateľom 8 až 11 a 16:

46. Vo vzťahu k označeným sťažovateľom oprávneným namietat' existenciu zbytočných prietahov momentom začatia napadnutého konania ústavný súd odkazuje na závery judikované v náleze

z 13. apríla 2022 (bod 5 tohto nálezu) aplikovateľné aj vo vzťahu k sťažovateľom 8 až 11 a 16, ktorým bolo v nadväznosti na priebeh napadnutého konania konštatované, že v procesnom postupe vtedajšieho okresného súdu sa vyskytli jednak obdobia jeho neodôvodnenej nečinnosti (od 15. decembra 2009 do 20. septembra 2010, od 7. apríla 2011 do 20. apríla 2012, od 11. augusta 2017 do 31. januára 2018), ako i nesústredený, neefektívny postup spočívajúci v opakovanom zrušení prvoinštančných rozhodnutí odvolacím súdom a vrátení veci na opätovné rozhodnutie (uznesenia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4Co/263/2009 zo 14. decembra 2009, sp.zn. 1Co/866/2014 z 18. novembra 2014 a sp. zn. 9Co/250/2016 z 29. júla 2016, m. m. II. ÚS 1/2022).

47. Ako efektívny nemožno označiť postup súdu prvej inštancie, ktorý pristúpil k prvému vecnému prejednaniu veci na pojednávaní nariadenom na 29. jún 2021, t. j. po viac ako 12 rokoch od začatia napadnutého konania, a ani postup, ktorým bolo podanie žalobcov zo 4. mája 2009 odmietnuté z dôvodu nevykonateľnosti petitu až uznesením vydaným vo februári 2022, t. j. po skoro 13 rokoch.

48. V súvislosti s odmietnutím podania žalobcov je treba prisvedčiť ich argumentácii o procesne nesprávnom postupe súdu prvej inštancie spočívajúcom v neaplikácii v čase odmietnutia podania platných a účinných ustanovení § 129 ods. 1 a 2 CSP o výzve na doplnenie neúplného a nezrozumiteľného podania (bod 28 tohto nálezu). Tento procesne nesprávny postup súdu prvej inštancie nepochybne viedol k predĺženiu napadnutého konania.

49. Okrem už uvedeného ani následný postup súdu prvej inštancie s prihliadnutím na tu popísaný prehľad úkonov (body 8 až 23 tohto nálezu), ktorý sa až do vydania meritórneho rozhodnutia v októbri 2024 zameriaval výlučne na procesné úkony nemeritórnej povahy súvisiace s účasťou v napadnutom konaní, ako aj opravou zrejmych chýb v písaní, nemožno považovať za postup, ktorý by efektívne smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov.

50. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že nečinnosťou, ale aj neefektívnym a nesústredeným postupom mestského súdu v napadnutom konaní (pôvodne vedenom okresným súdom), v ktorom k vydaniu meritórneho rozhodnutia došlo až po uplynutí viac ako 15 rokov od začatia napadnutého konania, čo možno označiť za extrémnu dĺžku trvania súdneho sporu, bolo porušené základné právo sťažovateľov 8 až 11 a 16 na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 2 výroku nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote postupom mestského súdu v napadnutom konaní vo vzťahu k sťažovateľom 1 až 7 a 12 až 15:

51. Predmetom ústavného prieskumu vo vzťahu k označeným sťažovateľom je postup súdu prvej inštancie v napadnutom konaní v časovom ohraničení začínajúcom nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutí ústavného súdu o ich predchádzajúcich ústavných sťažnostiach, ktorý je vo vzťahu k označeným sťažovateľom identický (30. máj 2022, body 5 a 6 tohto nálezu).

52. Už (bod 49 tohto nálezu) bolo pritom konštatované, že, vychádzajúc z prehľadu procesných úkonov vykonaných v označenom časovom období, sa postup súdu prvej inštancie nevyznačoval efektívnosťou, keďže sa izolovane zameriaval na úkony nemeritórnej povahy, a to aj napriek

skutočnosti, že v čase vydania predchádzajúcich rozhodnutí ústavného súdu o predchádzajúcich ústavných sťažnostiach označených sťažovateľov sa napadnuté konanie pred súdom prvej inštancie viedlo už 13 rokov bez vydania meritórneho rozhodnutia. Pomalý postup súdu prvej inštancie, ktorý pretrvával aj v období po 30. máji 2022, vedie s prihliadnutím na skutočnosť, že k vydaniu meritórneho rozhodnutia došlo po uplynutí viac ako 15 rokov od začatia napadnutého konania a viac ako 2 rokoch po vydaní rozhodnutí ústavného súdu o predchádzajúcich ústavných sťažnostiach, k záveru o existencii extrémnej dĺžky trvania súdneho sporu na súde prvej inštancie, ktorá výrazne vybočila z rámca požiadavky dosiahnutia konečného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote a spôsobila, že ničím neospravedlňiteľným neefektívnym a nesústređeným postupom mestského súdu (pôvodne okresného súdu) v napadnutom konaní došlo k neprímeraným priet'ahom, čím bolo porušené základné právo sťažovateľov 1 až 7 a 12 až 15 na prerokovanie ich veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (body 1 a 3 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a primerané finančné zadosťučinenie

53. Vzhľadom na to, že v napadnutom konaní vedenom mestským súdom (pôvodne okresným súdom) už ústavný súd v náleze sp. zn. I. ÚS 109/2021 z 19. mája 2021 uložil súdu prvej inštancie príkaz, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov, pričom tento príkaz ústavného súdu aj naďalej trvá, ústavný súd návrhu sťažovateľov na uloženie totožného príkazu mestskému súdu nevyhovел tak, ako to je uvedené v bode 8 výroku tohto nálezu (m. m. II. ÚS 1/2022).

54. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

55. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

56. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, prihliadajúc na extrémnu dĺžku trvania sporu, ako aj neodôvodnenú nečinnosť a neefektívny postup súdu prvej inštancie, povahu a rozsah práv sťažovateľov 8 až 11 a sťažovateľky 16, ktoré boli porušené, predmet konania, ako aj jeho význam pre sťažovateľov, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľom 8 až 11 a sťažovateľke 16 v sume po 4 500 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

57. Zohľadňujúc skutočnosť existencie rozhodnutí ústavného súdu vo veci predchádzajúcich ústavných sťažností sťažovateľov, ako aj celkovú extrémnu dĺžku konania a neefektívny postup súdu prvej inštancie, povahu a rozsah práv sťažovateľov 1 až 7 a 12 až 15, ktoré boli porušené, predmet konania, ako aj jeho význam pre sťažovateľov, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľom 1 až 7 a 12 až 15 v sume po 1 000 eur (bod 5 výroku tohto nálezu).

58. Vzhľadom na priznanie finančného zadost'učinenia v sumách nižších oproti sumám navrhnutým sťažovateľmi (body 2 a 3 tohto nálezu) vo zvyšných častiach ústavný súd ústavným sťažnostiam nevyhovel (bod 8 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

59. Vzhľadom na to, že právna zástupkyňa (Advokátska kancelária Juristi s. r. o., Krivá 3, Košice) zastupovala 15 sťažovateľov (pri predbežnom prerokovaní bola ústavná sťažnosť ďalších dvoch sťažovateľov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] ústavným súdom odmietnutá, pozn.), v konaní pred ústavným súdom v ústavných sťažnostiach, v ktorých sa argumentácia vzťahuje na všetkých sťažovateľov rovnako, v podstatnej miere boli znížené nároky na prípravu zastupovania a spísanie ústavných sťažností. Pri tomto znížení náhrady uplatnených trov ústavný súd vychádzal z § 73 zákona o ústavnom súde regulujúceho trovy konania na ústavnom súde. Predmetné ustanovenie svojou štruktúrou (vzťah odsekov 1 a 3) vytvára koncept založený na východisku, podľa ktorého účastník konania na ústavnom súde v zásade sám znáša trovy takého konania a len v odôvodnených (i) prípadoch ústavný súd môže (ii) podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Zákon o ústavnom súde nestavia právo na náhradu trov konania do nárokovateľnej polohy, ako to je v iných druhoch regulovaných právno-aplikačných procesov (napr. civilné sporové konanie, správne súdne konanie, exekučné konanie a ďalšie). Ústavný súd teda disponuje širokým priestorom na úvahu o tom, či vôbec priznať náhradu trov konania, a ak áno, v akom rozsahu. V posudzovanej veci tento priestor ústavný súd využil na redukcii uplatnenej náhrady trov konania, a to vzhľadom na už konštatované špecifiká (viac sťažovateľov zastúpených pred ústavným súdom rovnakým právnym zástupcom vo veci priet'ahov totožného porušovateľa v tom istom súdnom konaní).

60. Ústavný súd s poukazom na už uvedené výšku náhrady trov určil podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), vychádzajúc zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), za tri ústavné sťažnosti pôvodne vedené pod sp. zn. Rvp 2046/2024, Rvp 2059/2024 a Rvp 2060/2024 po dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti s náhradou (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky) zvýšené o daň z pridanej hodnoty 20 % za rok 2024 (ďalej len „DPH“). Právna zástupkyňa sťažovateľov 1 – 15 je platiteľkou DPH, preto celková výška priznanej náhrady predstavuje sumu 2 570,25 eur s DPH (bod 6 výroku tohto nálezu).

61. Právny zástupca sťažovateľky 16 si uplatnil náhradu trov konania v sume 713,96 eur, preto bola náhrada trov konania priznaná v požadovanej výške (bod 7 výroku tohto nálezu).

62. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľov rozhodol tak, ako to je uvedené v bodoch 6 a 7 výroku tohto nálezu. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právnych zástupcov sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

VII.

63. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu